

С. В. Скритник,
к. е. н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
ДВНЗ "Херсонський державний аграрний університет"
ORCID ID: 0000-0003-3004-6117

І. В. Шепель,
к. е. н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
ДВНЗ "Херсонський державний аграрний університет"
ORCID ID: 0000-0002-6728-5579

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.19—20.52

МЕТОДИКА І ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТУ

S. Skrypnyk,
Phd in Economics, Associate Professor of the Department
of Accounting and Taxation, Kherson State Agrarian University
I. Shepel,
Phd in Economics, Associate Professor of the Department
of Accounting and Taxation, Kherson State Agrarian University

METHODS AND PRACTICE OF APPLICATION OF INTERNATIONAL AUDIT STANDARDS

У статті досліджуються особливості застосування методики і практики міжнародних стандартів аудиту як один із важливих системних елементів у структурі підприємств у сучасних умовах. Проаналізовано питання теоретичного обґрунтування з метою проведення аудиторської перевірки на підприємствах. Досліджено головні етапи аудиту у відповідності до міжнародних стандартів аудиту та узагальнено послідовність дій аудитора на кожному етапі. Проаналізовано послідовний порядок процесу здійснення аудиторської перевірки. Проведено аналіз змісту Міжнародних стандартів аудиту та подальший синтез їх основних положень з метою моделювання системи аудиту. Розглянуто проблему виявлення помилок у звітній документації підприємств на основі аналізу Міжнародних стандартів аудиту. Досліджено основні процедури, інструментарій та методи, якими забезпечений аудитор згідно з Міжнародними стандартами аудиту на кожному з етапів процесу аудиту.

The paper studies the peculiarities of the application of methodology and practice of international auditing standards as one of the important system elements in the structure of enterprises in modern conditions. The issues of theoretical substantiation for the purpose of conducting an audit at enterprises are analyzed. The main stages of the audit in accordance with international auditing standards are studied and the sequence of actions of the auditor at each stage is generalized. The sequential procedure of the audit process is analyzed. An analysis of the content of International Standards on Auditing and further synthesis of their main provisions in order to model the audit system. The problem of detecting errors in the reporting documentation of enterprises based on the analysis of International Standards on Auditing is considered. The main procedures, tools and methods provided by the auditor in accordance with International Standards on Auditing at each stage of the audit process are studied. The problem of insufficient information on the development and use of computerized audit methods to find and detect errors in the reporting documentation of enterprises is identified. The ways of development of the audit system of reporting documentation in Ukraine in the direction of development of computerized audit methods for effective detection of errors are outlined. The essence and classification of International Standards on Auditing, their main principles that contribute to the development of auditing practice are studied. It is determined that the validity

of the professional opinion of the auditor is its quality and quantitative characteristics. It is investigated that conducting an audit helps to identify errors and fraud in enterprises, which is carried out by management or other employees. It has been proven that audit is one of the key links in the activities of any organization.

Ключові слова: аудит, аудитор, аудиторська перевірка, аудиторські докази, Міжнародний стандарт аудиту.

Key words: audit, auditor, audit verification, audit evidence, International Standard on Auditing.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

З інтеграцією України у міжнародні економічні відносини, перед суб'єктами господарювання постає завдання забезпечувати достовірною та об'єктивною інформацією про фінансово-господарську діяльність її користувачів. Поточні напрями і тенденції розвитку системи аудиту звітної документації в Україні тісно пов'язані з системою аудиту, що прийнята в розвинутих країнах західної Європи та Північної Америки, враховуючи прагнення України приєднатися до світової економічної спільноти на правах повноправного члена. На території України діють Міжнародні стандарти аудиту, тому можна вказати, що країною визнано безумовний авторитет таких стандартів та обрано курс на гармонізацію національних норм ведення аудиту згідно з міжнародними зразками.

Високий рівень світової глобалізації, коли розширюються та поглиблюються міжнародні економічні зв'язки між різними країнами світу, вимагає однакових правил ведення бізнесу, в тому числі і відповідності вимог до складання, представлення, контролю звітної документації. На сьогодні особливо гостро постає проблема достовірності інформації, представлені у фінансовій звітності підприємств, що безпосередньо пов'язано з намаганням привести фінансову звітність підприємств України у відповідність до міжнародних стандартів фінансової звітності. Відповідальність за своєчасне виявлення помилок у звітній документації покладено на аудит і контроль. Для удосконалення національної практики аудиту і контролю похибок у звітній документації необхідно звернутися до міжнародного досвіду щодо методики аудиту, яку визначають положення МСА.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Тематику методики і практики застосування міжнародних стандартів аудиту на підприємствах досліджує значна кількість науковців. Зокрема наукові праці А.Е. Суглобон, А.О. Саєнко, А. Сафарова, Б.Т. Жарылгасова, В.П. Бралатан, З.П. Архарова, Е.В. Галкіна, Е.Н. Ястребова, Л.В. Азарова, Л.В. Гуцаленко, Л.Г. Михальчишина, Л.О. Сухарева, Н.В. Парушина, Н.В. Хомяк, Н.О. Мізякіна, С.П. Суворова, Т.О. Попик присвячені аналізу методики і практики застосування міжнародних стандартів аудиту в сучасному умовах в рамках глобалізаційних процесів, задля виявлення похибок у звітній документації підприємств, які впливають на генезис та становлення підприємств.

МЕТА І ЗАВДАННЯ РОБОТИ

Метою роботи є дослідження методики і практики застосування міжнародних стандартів аудиту в сучас-

них умовах задля виявлення похибок у звітній документації підприємств. Для досягнення мети визначено такі завдання:

- 1) визначити головні етапи застосування міжнародних стандартів аудиту на підприємствах;
- 2) описати особливості застосування методики і практики міжнародних стандартів аудиту на підприємствах;
- 3) проаналізувати основні зобов'язання аудитора для проведення аудиторської перевірки на підприємствах.

Під час проведення дослідження було використано загальнонаукові й спеціальні методи дослідження, зокрема аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, системно-структурний аналіз.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Оцінюючи сучасні умови господарювання та ведення аудиту у відповідності до Міжнародних стандартів, постійно з'являються питання щодо достовірності облікової інформації, де основним завданням аудиту являється оцінка інформації, наведеної в документах, і надання аудиторського висновку. Існують Міжнародні стандарти аудиту, які регламентують окремі етапи аудиторської перевірки [1, с. 59].

Основну мету аудиту формує замовник аудиторської перевірки або визначений користувач (згідно з Концептуальною основою), що є одним із учасників тресторонніх відносин. Завдання з надання впевненості передбачають участь трьох сторін: фахівця-практика (контролюючого суб'єкта — аудитора), відповідальної сторони (підконтрольного суб'єкта — підприємства) і визначеного користувача (замовника аудиту). Результатом аудиту є аудиторський висновок, як відповідь на мету аудиту. Сформована мета свідчить про цілеспрямованість системи та визначає суб'єкта та об'єкта системи. Суб'єкт аудиту являється висококваліфікована, сертифікована особа, тобто аудитор чи фахівець-практик. Об'єктом аудиторської перевірки являється інформація, що міститься у звітній документації підприємства. Значимо, що об'єкт відноситься до осередку підконтрольного суб'єкта (підприємства) або відповідальної сторони. У процесі аудиту здійснюється зворотний комунікативний зв'язок між контролюючим суб'єктом і підконтрольним суб'єктом, наявність комунікативного блоку є однією з властивостей системи, що вказує на її відкритість [2, с. 150]. На території України в аудиторській практиці починаючи з 2004 року почали використовуватися Міжнародні стандарти аудиту, котрі протегують консолідації поточної системи економічного контролю [3, с. 375].

Акти, котрі визначають цілісні вимоги, котрих необхідно дотримуватися та завдяки яким забезпечується доцільний ступінь якості аудиту та супровідних сервісних послуг називається стандартами аудиту. Міжнародні стандарти аудиту (далі — МСА) приділений для використання при проведенні аудиту звітної документації, котрі дозволено пристосувати і для аудиторської перевірки супротивної відомості та присвоєння супровідних сервісних послуг. Згідно до сформованих МСА включено головні положення, закономірні формальності та рекомендації стосовно використання положень і формальностей. Задля гарантування одностайності структури стандартів МСА містить наступні позиції:

— введення, де відображається мета стандарту та завдання, котрі знаходяться попереду аудитора, та надаються трактування найосновніших понять, котрі застосовуються під час перевірки;

- розділи, котрі формулюють сутність стандарту;
- додатки, якщо потрібні для деяких стандартів.

Тому аудитор зобов'язаний гарантувати відповідний рівень переконання в наступному, що надана інформація не вміщує докорінних кривотлумачень [3, с. 373].

Визначальними актами, котрі формулюють одностайні базові, пленарні вимоги до функціонування аудитора, при додержанні яких гарантується належний ступінь якості аудиту та супровідних послуг являються МСА, де дотримання аудитором стандартів служить критерієм для оцінювання якості аудиторських послуг [4, с. 82]. Також МСА забезпечують імплементацію в аудиторську практику новітніх наукових досягнень, підвищенню кваліфікаційного рівня аудитора, гармонізації національних правил та нормативних документів у галузі аудиту з метою присудження високоякісних послуг для всієї світової спільноти, вирішенню дискусійних запитів поміж аудитором та клієнтом, встановленню ступеня відповідальності аудитора, підвищенню суспільного іміджу професії аудитора, забезпеченню зв'язку між відособленими елементами та процесами протягом проведення аудиторської перевірки, усуненню зайвого контролю з боку держави, допомогу користувачам у розуміння процесу аудиту [5, с. 8—9; 6, с. 6—7].

Міжнародною федерацією бухгалтерів через Раду з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості публікуються МСА [7]. В Україні Рішенням Аудиторської палати України від 30.11.2006 року [8] встановлено обов'язкове використання суб'єктами аудиторської діяльності МСА, в якості Національних стандартів, розпочинаючи з 1 січня 2007 року. Міжнародні стандарти складаються з взаємопов'язаних п'яти частин, представлених в таблиці 1.

Таблиця 1. Склад міжнародних стандартів

№ п/п	Поняття	Визначення
1	Основні постулати	Закономірності, принципи, умови, з яких складається загальна основа стандартів аудиту
2	Загальні стандарти	Визначення ступеня і якості кваліфікації, якими повинен володіти кожен хороший аудитор, які поділяються на: — мети і загальні принципи аудиту фінансової звітності; — умови домовленості про аудит і т.д.
3	Робочі стандарти	Правила, якими належить керуватися в ході аудиторської перевірки: — планування; — документація; — аналітичні процедури і т.д.
4	Стандарти аудиторської звітності	Правила розміщення, складання, формування і передачі документів і матеріалів з проведеної перевірки
5	Специфічні стандарти	Аудит міжнародних комерційних банків, малих підприємств, екологічних питань і т.д.

Джерело: сформовано на основі джерела: [10, с. 99].

На сьогодні затверджені 899 стандартів, котрі класифікуються на 8 груп та містять тризначну нумерацію. Існує також допоміжна група Положення Міжнародної Практики Аудитора (ПМПА), яка складається з чотиризначної нумерації. Всі вони поділені по групах: загальні принципи і обов'язки, оцінка ризиків, і протидія їм, аудиторські докази, використання послуг інших осіб, аудиторські висновки, і особливі аспекти. Так само у них є вступні аспекти і глосарій основних термінів. Крім взаємопов'язаних частин, всі МСА можна розділити на групи:

1. Група МСА 100-199 "Вступ", у складі якої містяться наступні розділи, як передмова, глосарій та концептуальна база МСА.
2. Група МСА 200-299 "Обов'язки", в котрій розкриваються ситуації, за яких на аудитора та управлінську особистість, котра перевіряється, накладають відповідні обов'язки та відповідальність.
3. Групи третьої та четвертої МСА 300-499 "Планування" та "Система внутрішнього контролю", в яких роз-

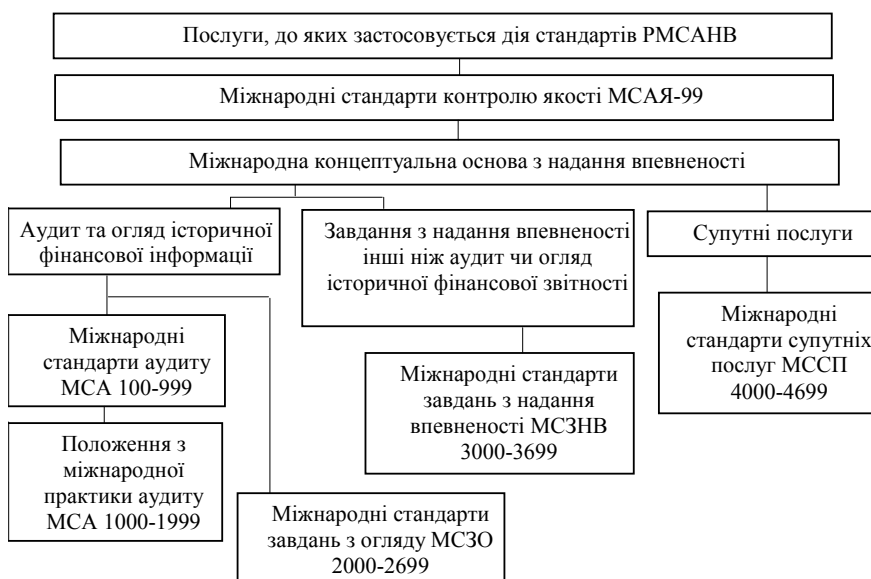

Рис. 1. Структура стандартів, виданих РМСАНВ

Джерело: сформовано на основі джерела: [11].

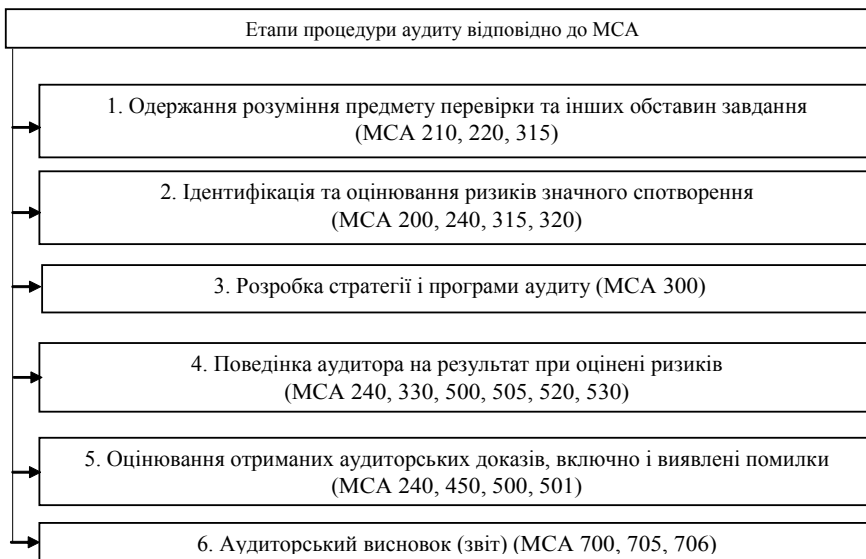

Рис. 2. Стандартний процес аудиту звітної документації згідно з Міжнародними стандартами аудиту

Джерело: сформовано на основі джерела: [7; 12].

крито процедура обрання стратегії аудиту, дослідження діяльності клієнта, встановлення ступеня суттєвості та визначення аудиторських ризиків.

4. Групи п'ятої та шостої МСА 500-699 "Аудиторські докази" та "Використання роботи інших фахівців", до складу яких входять стандарти та пропозиції стосовно отримання аудиторських доказів, включно з врахуванням результатів діяльності аудиторських підрозділів, внутрішніх контролерів та експертів.

5. Головні вимоги стосовно формування аудиторських висновків за результатами проведеної аудиторської перевірки визначені в МСА сьомої та восьмої групи 700-899 "Аудиторська думка та звітність", і "Спеціалізовані сфери аудиту" [9, с. 92; 10, с. 99].

Крім МСА, в зарубіжній практиці застосовується "Передмова до міжнародних стандартів аудиту та супутніх послуг", в якому міститься положення, що сприяють розумінню завдань і методів роботи, словник термінів, а також Положення про міжнародну аудиторську практику (ПМАП) для надання практичної допомоги аудиторам в дотриманні стандартів і забезпечення належної аудиторської практики [10, с. 99].

Оскільки МСА займається Рада з міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (РМСАНВ), де структурні елементи видані цією інституцією, показані на рисунку 1.

Здійснення аудиторської перевірки у відповідності до МСА надає можливість аудиторам країни покращити фахові здібності, і в майбутній перспективі працювати в міжнародні аудиторські фірми.

Проведення процедури аудиту відповідно до МСА, враховуючи те, що загальний процес аудиту направлений в цілому на виявлення помилок та підтвердження достовірності звітної документації, у загальному виді зазначений стандартний процес аудиту або завдання з надання впевненості згідно з МСА можна представити як послідовність таких етапів (рис. 2):

1) одержання розуміння предмету перевірки та інших обставин завдання;

2) ідентифікація та оцінювання ризиків значного спотворення інформації стосовно предмета перевірки;

3) розробка стратегії і програми аудиту;

4) поведінка аудитора на результат при оціненні ризиків;

5) оцінювання отриманих аудиторських доказів, включно і виявлені помилки;

6) аудиторський висновок (звіт) [7; 12].

Отримання розуміння предмету перевірки, а саме: суб'єкта господарювання та його оточення (галузь, нормативна база, належна концептуальна основа звітної документації, облікова політика, цілі і стратегії, внутрішній контроль, система управління, структура, характер, фінансові результати діяльності, інформаційна система, процес звітної доку-

ментації), інших обставин завдання є дуже важливим для планування та виконання завдання з надання впевненості. Аудитор отримує додаткові знання предмету перевірки протягом всього процесу аудиту, що опосередковано інспірує на розвідку та вираження помилок у звітній документації.

Згідно із МСА 200 "Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту" визначальною метою аудиту є зростання ступеня впевненості до звітності з сторони її користувачів, котрі досягають ступінь впевненості через оголошення аудитором думки стосовно поданої звітності чи є достовірною в загальних нериторичних аспектах, або чи надає вона правдиву та достовірну інформацію, чи підготовлена згідно до застосованої концептуальної основи звітної документації [7].

На першому етапі проводяться МСА 210 "Умови аудиторських завдань" задля встановлення стандартів і надання рекомендацій щодо узгодження умов домовленості з клієнтом і складання відповіді аудитора на прохання клієнта змінити умови домовленості на такі, які будуть мати своїм результатом більш низький рівень впевненості. Цей стандарт містить рекомендації щодо складання листів про завдання, що стосуються аудиту фінансової звітності, які можна застосувати й до супутніх послуг [13].

На етапі ідентифікації та оцінювання ризиків значного видозмінювання інформації стосовно предмета перевірки МСА 240 "Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності" вимагає формувати відповідну оцінку наступним видам навмисних викривлень, таких як неправдива фінансова звітність та незаконне привласнення активів [14].

МСА 315 "Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення на основі знання суб'єкта і його середовища" визначає обов'язки аудитора щодо виявлення та оцінки ризиків суттєвого викривлення фінансової звітності через вивчення діяльності і комерційного оточення організації, включаючи її систему внутрішнього

контролю, а також досліджує імовірний ризик значного спотворення на двох ступенях: пленарному ступені фінансових звітів; за класами операцій, залишками на рахунках, викриттям інформації та узалежненими з нею твердженнями [7]. МСА 320 "Суттєвість в плануванні і виконанні аудиту" визначає обов'язки аудитора в області застосування принципу суттєвості при плануванні та проведенні аудиту фінансової звітності.

На етапі розробки стратегії і програми аудиту МСА 300 "Планування аудиту фінансової звітності" визначає обов'язки аудитора з планування аудиту фінансової звітності та застосовується до проведення регулярного аудиту. Планування аудиту включає визначення загальної стратегії виконання аудиторського завдання і розробку плану перевірки, який забезпечить ефективність аудиторської перевірки [15].

Основними діями аудитора щодо виявлення похибок у звітній документації згідно МСА повинні стати заходи на результат згідно із оціненими ризиками. Цей етап процесу аудиту стосується розробки відповідних аудиторських формальностей і тестів для пошуку та ідентифікації похибок у звітності. МСА 330 "Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики" регулює створення та імплементацію аудиторських формальностей і присвоєння оцінка ризиків значного спотворення як на рівні звітної документації, так і на рівні тверджень, у першому випадку такі дії включають збільшення професійного скептицизму, використання більш досвідченого персоналу або залучення експертів, забезпечення більшого нагляду, внесення додаткових елементів непередбачуваності у відбір додаткових аудиторських формальностей, внесення загальних змін до характеру, часу та обсягу аудиторських формальностей. МСА 330 передбачає, що аудитор за певних умов повинен розробити та виконати тести заходів контролю.

Попри те, що в стандарті містяться дані про характер таких тестів, їх можливий обсяг, час та використання, чіткого плану розробки не наведено, що ускладнює даний процес. МСА 520 "Аналітичні процедури" встановлює вимоги та надає рекомендації стосовно використання аналітичних формальностей впродовж аудиту, проте не надає конкретної методики їх розробки. Під час розробки тестів деталей звертаються до МСА 500 "Аудиторські докази" [7]. Аудитор у ході перевірки може нехтувати збором достатньої кількості аудиторських доказів, зокрема, через велику вартість шляхів отримання цих доказів, що може привести до порушення вимог МСА 500 "Аудиторські докази" [16, с. 13].

У МСА 501 "Аудиторські докази: особливості оцінки окремих статей" розглядаються особливості оцінки аудитором окремих факторів при отриманні достатніх належних аудиторських доказів з точки зору певних аспектів аналізу запасів, судових процесів і позовів, які зачіпають організацію, і інформації про підрозділи при проведенні аудиту фінансової звітності [15].

Таким чином, існують формальності зовнішнього підтвердження (МСА 505 "Зовнішні підтвердження"), представлені у формі запитів про одержання посвідчення умов контрактів, угод чи операцій поміж суб'єктом господарювання та іншими сторонами. МСА 240 також регулює вчинки в результаті на оцінені ризики, але пов'язані саме з ризиками шахрайства. Вчинки аудитора

стосовно оцінки ризику шахрайства на рівні звітності ідентичні вимогам МСА 330, зазначеним вище. В самому стандарті міститься загальна характеристика формальностей, які може застосовувати аудитор за умов тих або інших обставин, а пояснювальні матеріали ширше розкривають суть та види аудиторських формальностей для отримання аудиторських доказів [7].

На підставі виконаних аудиторських формальностей та отриманих в результаті аудиторських доказів, проводиться оцінювання отриманих аудиторських доказів, включно і виявлені помилки (МСА 500 "Аудиторські докази") аудитор повинен виконати їх оцінку, що є питанням якості і ґрунтується на судженні аудитора. Аудитору слід оцінити, чи свідчить ідентифіковане викривлення про шахрайство і повідомити інформацію про це управлінському персоналу.

Завершальним процесом аудиторської перевірки являється надання аудиторського висновку, котрий базується на одержаних аудиторських доказах. Будь-яка аудиторська перевірка вимагає надання аудитором замовнику правильного аудиторського висновку відповідного виду, виконаний у відповідності до вимог котрі викладені у МСА 700 "Аудиторський висновок про фінансову звітність". У випадку відсутності одного із головних структурних елементів аудиторського висновку, у даному випадку аудиторська думка може вважатися не досить обґрунтована обставинами та ступенем суттєвості, або відсутня ясність думки аудитора стосовно фінансової звітності в загальному, у результаті чого можна вважати, що аудитор порушив вимоги МСА 700 "Аудиторський висновок про фінансову звітність" порушеними [16, с. 81]. У МСА 705 "Модифікації думки у звіті незалежного аудитора" і МСА 706 "Пояснювальні параграфи та параграфи з інших питань у звіті незалежного аудитора" визначаються, яким шляхом видозмінюються форма та зміст аудиторського висновку, у випадку формування аудитором модифікованого висновку чи додає до висновку пояснювальний розділ або розділ "Інші питання" [15].

У процесі перевірки аудитор повинен впевнитися в достовірності інформації, яка міститься у документах, підготовлених бухгалтером підприємства, що перевіряється. Якщо аудитор використовує цю інформацію без відповідних перевірок, то це може привести до підготовки фінансових звітів, які містять викривлені дані, що є ознакою порушення МССП 4410 "Завдання з підготовки фінансової інформації" [16, с. 126]. В основі усіх зазначених порушень МСА — недостатня якість послуг з перевірки підприємств, які надаються аудиторами клієнтам. Для покращення якості аудиторських перевірок необхідна діюча система контролю цієї діяльності.

Поряд з іншими методами, процедурами, інструментами процесу аудиту звітності підприємств належне місце посідають комп'ютеризовані методи аудиту, які відносяться до четвертого етапу аудиту, коли аудитор, встановивши достатньо високий рівень ризику існування похибок у звітній документації, повинен здійснити певні заходи у відповідь на оцінені ризики і застосувати відповідні інструменти для виявлення даних похибок, враховуючи і комп'ютеризовані методи аудиту. Проте такі методи залишаються недостатньо розробленими.

МСА описують поведінку аудитора на результат оцінених ризиків, пропонуючи використати різноманітні формальності стосовно виявлення похибок, як-от: спостереження, запит, інспекція, повторне виконання, повторне обчислення, аналітичні процедури. Зазначені формальності доцільно вважати суб'єктивними, оскільки вони залежать від фахової компетенції та досвіду аудитора, спираються на його судження. В свою чергу комп'ютеризовані методи надають можливість незалежно оцінити надану аудитором інформацію стосовно пошуку похибок згідно з зазначеними критеріями [4, с. 86]. Отже, поєднання комп'ютеризованих методів аудиту з іншими, більш розробленими, є перспективним напрямком удосконалення та розвитку системи аудиту в Україні.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Отже, методика і практика застосування міжнародних стандартів аудиту являється одним із важливих системних елементів в структурі підприємств. Акти котрі визначають однакові вимоги, котрих необхідно придержуватися при оцінюванні достовірності інформації та завдяки яким забезпечується доцільний ступінь якості аудиту та супровідних сервісних послуг являються стандартами аудиту, котрі визначають методологічні засади проведення аудиту. Застосування Міжнародних стандартів аудиту в Україні забезпечує певний рівень гарантій достовірності аудиторської перевірки, що посилює діючу систему економічного контролю.

Міжнародні стандарти аудиту регулюють процес виявлення помилок у звітній документації, бо визначають етапи та процедури процесу аудиту, який загалом направлений на виявлення помилок та підтвердження достовірності інформації, відображеної у звітній документації підприємства. Впродовж аналізу інструментарію, процедур та методів, які використовує аудитор на певних етапах процесу аудиту, була виявлена проблема у недостатності інформації щодо розробки та використання комп'ютеризованих методів аудиту для пошуку та виявлення помилок у фінансовій звітності, проте Стандарти визначають значну роль даних методів та перспективність їх застосування. Розвиток системи аудиту звітній документації повинен відбуватися у напрямку розробки комп'ютерних методів аудиту, які дозволять виявляти помилки у фінансових звітах більш ефективно, особливо, у поєднанні з існуючими більш детально розробленими методами.

Література:

1. Сафарова А. Методика аудиту поточних зобов'язань. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2015. № 1. С. 59—64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2015_1_14 (дата звернення 27.09.2020).
2. Сухарева Л. О., Саєнко А. О. Вибіркові дослідження в загальній системі аудиту: методичний аспект. Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. Економічні науки. 2013. № 3. С. 147-153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdnuete_2013_3_20 (дата звернення 27.09.2020).

3. Хомяк Н. В. Впровадження міжнародних стандартів аудиту в розвиток системи економічного контролю України. Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. 2013. Вип. 10 (4). С. 369—376. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(4\)_59](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(4)_59) (дата звернення 27.09.2020).

4. Мізякіна Н.О. Аналіз міжнародних стандартів аудиту фінансової звітності щодо виявлення помилок. Економіка та держава. 2015. № 7. С. 82-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2015_7_20 (дата звернення 27.09.2020).

5. Архарова З.П. Международные стандарты аудита (МСА): учебнометодический комплекс. Москва: Изд. центр ЕАОИ, 2011. 104 с.

6. Суворова С.П., Парушина Н.В., Галкина Е.В. Международные стандарты аудита: учеб. пособ. Москва: ИД "ФОРУМ": ИНФРАМ, 2007. 320 с.

7. Офіційний сайт Аудиторської палати України. URL: <https://www.apu.net.ua/> (дата звернення 27.09.2020).

8. Про застосування Міжнародних стандартів аудиту видання 2006 року: Рішення АПУ від 30.11.2006. № 168/7 // Відомості Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr16_230-06#Text (дата звернення 27.09.2020).

9. Бралатан В.П., Михальчишина Л.Г. Розвиток аудиторської діяльності в Україні із запровадженням Міжнародних стандартів аудиту. Облік і фінанси. 2012. № 1. С. 91—94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2012_1_18 (дата звернення 27.09.2020).

10. Азарова Л.В., Ястребова Е.Н. Сравнительный анализ международных и российских стандартов для проведения аудита. Вестник ТвГУ. 2016. Серия: Экономика и управление (3). С. 98—103. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/94529866.pdf> (дата звернення 27.09.2020).

11. Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements. 2013. Vol. I. 920 p. URL: https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IAASB%20HANDBOOK_Vol%201_0.pdf (дата звернення 27.09.2020).

12. Методичні рекомендації щодо проведення аудиту фінансової звітності кредитних спілок відповідно до Міжнародних стандартів аудиту затверджено Рішенням Аудиторської палати України від 01.11.2012 р. № 260/6. URL: <https://www.apu.net.ua/files/ris/190177-1517.doc> (дата звернення 27.09.2020).

13. Жарылгасова Б.Т., Суглобон А.Е. Международные стандарты аудита: учебное пособие. 3-е изд., стер. Москва: КНОРУС, 2007. 400 с.

14. Гуцаленко Л.В., Попик Т.О. Помилки та шахрайства в аудиторській практиці. Ефективна економіка. 2017. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5470> (дата звернення 27.09.2020).

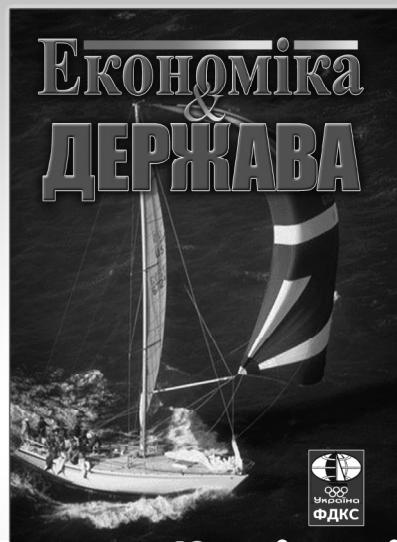
15. Международные стандарты аудита, Конспекты лекций. 2019. URL: <https://www.docsity.com/ru/mezhdunarodnye-standarty-audita-8/5205484/> (дата звернення 27.09.2020).

16. Аудит: Застосування міжнародних стандартів в аудиторській практиці України. Навчальний посібник. Київ: ТОВ "ІАМЦ АУ" СТАТУС" 2005. 172 с.

References:

1. Safarova, A. (2015), "Methods of auditing current liabilities", *Ekonomichni chasopys Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, [Online], vol. 1, pp. 59—64, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2015_1_14 (Accessed 27 September 2020).
2. Sukhareva, L.O. and Saenko, A.A. (2013), "Selective research in the general audit system: methodological aspect", *Visnyk Donetskooho natsionalnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. Mykhaila Tuhana-Baranovskoho*. *Ekonomichni nauky*, [Online], vol. 3, pp. 147—153, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdnuete_2013_3_20 (Accessed 27 September 2020).
3. Khomyak, N.V. (2013), "Implementation of international auditing standards in the development of economic control of Ukraine", *Ekonomichni nauky. Seriya: Oblik i finansy*, [Online], vol. 10 (4), pp. 369—376, available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(4\)_59](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(4)_59) (Accessed 27 September 2020).
4. Miziakina, N.O. (2015), "Analysis of international standards for auditing financial statements to identify errors", *Ekonomika ta derzhava*, [Online], vol. 7, pp. 82—86, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2015_7_20 (Accessed 27 September 2020).
5. Arkharova, Z.P. (2011), *Mizhnarodni standarty audyta (MSA): navchalno-metodychnyi kompleks [International Standards on Auditing (ISA): educational and methodological complex]*, EAOI Center, Moscow, Russian Federation.
6. Suvorova, S.P., Parushina, N.V. and Galkina, E.V. (2007), *Mizhnarodni standarty audytu [International auditing standards]*, VD "FORUM": INFRA-M, Moscow, Russian Federation.
7. The official site of the Audit Chamber of Ukraine (2020), available at: <https://www.apu.net.ua/> (Accessed 27 September 2020).
8. Audit Chamber of Ukraine (2006), Decision "On the application of the International Standards on Auditing of the 2006 edition", available at: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr16_230-06#Text (Accessed 27 September 2020).
9. Bralatan, V.P. and Mikhalchyshyna, L.G. (2012), "Development of auditing in Ukraine with the introduction of International Standards on Auditing", *Oblik i finansy*, [Online], vol. 1, pp. 91—94, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2012_1_18 (Accessed 27 September 2020).
10. Azarova, L.V. and Yastrebova, E.N. (2016), "Comparative analysis of international and Russian standards for auditing", *Visnyk TvHU*. 2016. Seriya: *Ekonomika ta upravlinnia*, [Online], vol. (3), pp. 98—103, available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/94529866.pdf> (Accessed 27 September 2020).
11. International Auditing and Assurance Standards Board (2013), "Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements", [Online], vol. I, available at: https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IAASB%20HANDBOOK_Vol%201_0.pdf (Accessed 27 September 2020).
12. Audit Chamber of Ukraine (2012), Decision "Methodical recommendations on auditing the financial statements of credit unions in accordance with International Standards on Auditing", available at: <https://www.apu.net.ua/files/ris/1901771517.doc> (Accessed 27 September 2020).
13. Zharilgasova, B.T. and Suglobon, A.E. (2007) *Mizhnarodni standarty audytu [International auditing standards]*, 3rd ed., KNORUS, Moscow, Russian Federation.
14. Gutsalenko, L.V. and Popik, T.O. (2017), "Errors and fraud in auditing practice", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 3, available at: <http://www.economy.nauka.com.ua/?Op=1&z=5470> (Accessed 27 September 2020).
15. International auditing standards (2019), "Lecture notes", [Online], available at: <https://www.doccity.com/ru/mezhdunarodnye-standarty-audita-8/5205484/> (Accessed 27 September 2020).
16. IAMC AU (2015), *Audit: Zastosuvannia mizhnarodnykh standartiv v audytor's'kij praktytsi Ukrainy [Audit: Application of international standards in audit practice of Ukraine]*, IAMC AU STATUS LLC Kyiv, Ukraine. *Стаття надійшла до редакції 29.09.2020 р.*

**Науково-практичний журнал
«ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»**

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

наукове фахове видання України

З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ

(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності – **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73